

[Indenrigsministeren]

Hr. Thorndahl ved udmærket godt, at fordelingen af bloktilskuddene efter udgiftsbehovstallene ikke er det eneste, man gør for at jævne ud på skævheder i det kommunale skattetryk. Man har også en skattegrundlagsordning. Den indgår ikke direkte i udgiftsbehovstallene. De positive virkninger af den ser hr. Thorndahl og hans parti ganske væk fra.

Jeg vil gerne tilføje, at der er flere ting, som udgiftsbehovstallene ikke kan tage hensyn til: om en kommune er en vækstkommune, eller om den er tilbagegangskommune med hensyn til indbyggertal, om der er forskel på prisniveauet fra den ene kommune til den anden, fra den ene del af landet til den anden, om der er forskel i lønniveauet fra den ene del af landet til den anden. Det er nogle af de ting, man har arbejdet med at putte ind i udgiftsbehovstallene, fordi man ved, at de ikke er tilfredsstillende. De er det bedste, vi har i øjeblikket, men det ville være uforvarsomt at anvende dem til en omfordeling af yderligere ca. 60 mia kr. Det er noget i den retning, der er tale om her. Det er langt større beløb, man vil lade gå ind i sådan en omlægning på landsbasis, end de ca. 20 mia kr., der fordeles, suppleret af en række andre foranstaltninger, der skal jævne ud på forskelle mellem kommuner og amtskommuner indbyrdes. De tal kan ikke forsvarligt bruges til det formål, hr. Thorndahl vil bruge dem til, men de kan godt forsvarligt bruges til det formål, de er konstrueret til. De to ting udelukker ikke hinanden.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Forslagenes overgang til anden (for forslaget til folketings beslutnings vedkommende anden (sidste)) behandling vedtoges uden afstemning.

Fjerde næstformand (Ebba Strange):

Jeg foreslår, at forslagene henvises til kommunaludvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

8) Første behandling af:

Forslag til folketingsbeslutning om samfundstabene ved alkoholmisbrug.

[Af Inge Krogh (KrF) m. fl.]

(Beslutningsforslag nr. B 120. Fremsat 26/3 80).

Forslaget sattes til forhandling.

Forhandling

Indenrigsministeren (Henning Rasmussen):

Som det vil være en stor del af de tilstedeværende medlemmer bekendt, er det kun et år siden, at folketinget, også på foranledning af kristeligt folkeparti, behandlede det samme forslag til folketingsbeslutning, som nu skal behandles. Der fandt dengang en meget sober, alsidigt oplysende debat omkring forslaget sted, og på grund af det korte tidsrum, der er gået mellem de to forhandlinger, vil jeg tillade mig at henvise til folketingets tidligere forhandlinger om spørgsmålet og her kun kort opresumere, hvorfor regeringen ikke kan gå ind for en undersøgelse som den foreslåede.

Begrundelsen for forslaget er, at en sådan opgørelse vil være et nyttigt arbejdsredskab ved udarbejdelsen af en fremtidig alkoholpolitik. Jeg skal i denne forbindelse minde om, at alkoholen siden de ældste tider har været og fortsat er på godt og ondt en del af vort kultur- og livsmønster, som en god del af befolkningen ser positivt på og har et fornuftigt forhold til, mens den på den anden side volder mange mennesker alvorlige problemer.

Det er derfor ikke realistisk at forestille sig, at brugen af alkohol i samfundet f. eks. skulle kunne afskaffes, selv om den på visse områder skulle vise sig at være for omkostningskrævende.

Der melder sig her to spørgsmål. For det første: vil undersøgelsen være et nyttigt arbejdsredskab i forbindelse med alkoholproblematikken og forebyggelsen og bekæmpelsen af alkoholmisbrug? For det andet: kan undersøgelsen overhovedet gennemføres?

Hvad angår det første spørgsmål, vil en undersøgelse af forholdet imellem samfundets indtægter og udgifter ved alkohol, forudsat at en sådan undersøgelse kan gennemføres med et pålideligt resultat, formentlig

[Indenrigsministeren]

kun kunne sige noget om problemets størrelse, hvorimod en målrettet samfundsmæssig indsats imod misbruget snarere kræver, at man søger at afdække de årsager, som fremkalder alkoholmisbrug. Men det må anses for tvivlsomt, om den analyse, der her er foreslået, vil kunne forbedre det forebyggende og behandlingsmæssige arbejde i et omfang, der står i rimeligt forhold til de udgifter, som en sådan meget bredt anlagt og stor undersøgelse vil medføre.

Hvad angår alkoholafgifternes eventuelt forebyggende virkning, skal jeg minde om, at der hidtil har været stor opbakning bag det synspunkt, at afgifterne sammen med oplysning og undervisning er en af de mest rimelige og acceptable regulatorer af befolkningens alkoholforbrug. Jeg er godt klar over, at der rejser sig problemer, hvis man lægger afgiftsniveauet meget højt, for så får vi de forskellige former for misbrug, som vi kender.

Hvad angår spørgsmålet om, hvorvidt en sådan undersøgelse overhovedet kan gennemføres, er det såvel danske som nordiske eksperter opfattelse, at svaret må være et nej. Der vil være så store praktiske og metodemæssige problemer forbundet med det, at det vil være yderst tvivlsomt, om man ville kunne nå til et bare nogenlunde rimeligt økonomisk skøn.

Jeg skal i den forbindelse som eksempler bare nævne, at det ofte er yderst vanskeligt at klarlægge, hvilken rolle alkoholen spiller i den totale årsagssammenhæng, og hvilke udgifter der derfor må tilskrives alkoholmisbruget, og at sociale skader meget vanskeligt kan gøres op i penge. Spørgsmål som f. eks.: hvad koster en skilsmisse eller børns dårlige opvækst, kan jo reelt ikke besvares; i hvert fald ikke sættes om i penge. Hertil kommer så vanskelighederne med at vurdere, om sådanne forhold overhovedet kan tilskrives alkoholmisbruget, eller om misbruget er et ledsagefænomen til vanskelige sociale betingelser i øvrigt.

Det er derfor stadig væk opfattelsen, at vanskelighederne ved at skaffe pålidelige oplysninger om de totale samfundsmæssige omkostninger som følge af alkoholmisbrug er for store til, at vi gennem en undersøgelse som den, der er foreslået af kristeligt folkeparti, vil få et bare nogenlunde rimeligt sikkert økonomisk skøn over de samfundsmæssige tab som følge af alkoholmisbrug.

Men jeg vil ikke dermed afvise, at det kan være rimeligt med en økonomisk vurdering af udgifterne på visse delområder, hvor sådanne vurderinger er mulige, og hvor de kan bidrage til en forbedring af forebyggelsen og behandlingen af alkoholskader. Men som det også blev sagt ved den foregående behandling af forslaget, er det regeringens opfattelse, at det vil være væsentlig mere givtigt at søge at fremme forskning eller undersøgelser, som bidrager til direkte at klarlægge årsagerne til alkoholmisbruget.

Vi kan derfor ikke gå ind for det foreliggende forslag, ikke af mangel på sympati for hensigten, men fordi vi ikke tror på, at fremgangsmåden er mulig.

Afsluttende kan jeg oplyse, at Nordisk Nævn for Alkohol- og Drogforskning planlægger at afholde en konference i begyndelsen af september måned i år, hvor emnet bliver alkohol og økonomi. På denne konference vil det blive diskuteret, hvilken rolle alkoholproduktionen og alkoholomsætningen spiller, for på den måde at få belyst, hvordan de økonomiske interesser, der er forbundet hermed, påvirker alkoholpolitikens udformning. Det er en overvejelse og et undersøgelsesarbejde, der ligger tæt op ad et hjørne af det, kristeligt folkeparti her har bedt om at få undersøgt totalt. Jeg kan så bare slutte af med at sige, at det er ét af en række eksempler på, at delundersøgelser i den retning, som kristeligt folkeparti foreslår skal gøres til en altomfattende vurdering, rent faktisk foretages.

Winnie Møller (S):

Forslaget er en genfremsættelse, og kristeligt folkeparti ønsker en undersøgelse af de samfundsmæssige tab som følge af alkoholmisbrug set i forhold til det offentlige indtægter fra alkoholbeskatningen. Man mener, at en sådan undersøgelse kunne være et nyttigt redskab ved udarbejdelsen af en alkoholpolitik. Jeg stiller mig ligesom ministeren meget tvivlende over for, om en sådan undersøgelse vil være til megen nytte. Vil vi derigennem overhovedet få et svar på, hvorfor nogle bliver alkoholikere, medens andre går fri? Det er i og for sig det spørgsmål, der er nok så alvorligt, og som vi kender så uendelig lidt til.

[Winnie Møller]

Vi har haft debatter om alkoholspørgsmål adskillige gange her i tinget i tidens løb, og så godt som alle ordførere har været enige om, at dette er et meget alvorligt problem, som faktisk alle partier ønsker at støtte løsningen af. Men det er vel næppe meningen, at vi på baggrund af dette forslag i dag skal have nogen større debat om emnet, selv om vi i socialdemokratiet ser med allerstørste alvor på dette problem.

Jeg tror, at en af de bedste løsninger på dette problem, som er så alvorligt for den gruppe, der rammes, er forebyggelse gennem øget oplysning, og ikke mindst må vi sætte mere ind på en forskning, som er målrettet imod at afdække årsagerne til alkoholmisbruget. Oplysninger om de skadelige virkninger af alkoholmisbrug vil have en gavnlig virkning på de unge, som ikke altid selv er i stand til at styre et forbrug.

Endelig må jeg tilføje, at øgede afgifter ikke blot kan føre til en nedgang i forbruget, men også til en øget kriminalitet i form af smugling, hjemmebrænding m.v.

Jeg tror som sagt, at den eneste farbare vej er yderligere oplysning gennem bl. a. kontaktudvalget vedrørende alkohol- og narkotikaspørgsmål, som i flere år har fulgt disse problemer. Jeg tror, vi skal bruge vor tid og vore kræfter og forhåbentlig økonomiske midler på at støtte de organer, som allerede eksisterer på dette område, i stedet for at iværksætte nye undersøgelser, hvis resultater kan forekomme særdeles tvivlsomme i forhold til de økonomiske midler, undersøgelsen vil komme til at koste.

Socialdemokratiet kan derfor ikke støtte forslaget.

Henrik Toft (V):

Der er mange måder at ødelægge sit liv på. Venstre deler kristeligt folkepartis syn på, at det er lige så forkert at gøre det ved misbrug og umådeholdent forbrug af alkohol som på så mange andre måder. Derfor er der al mulig grund til en kraftig indsats på dette område. Herunder vil det være væsentligt med en forøget indsats på forskningsområdet, men den bedste indsats øves nok gennem en intensiv oplysning og reelle informationer om farerne ved den vanedannelse, som selv et lille dagligt forbrug kan medføre. Derfor er det også vigtigt med en understreg-

ning af den sikkerhedsmæssige betydning, det har, at der ikke nydes for meget øl på arbejdspladser. De mange problemer med færdselsuheld og andre ulykker som følge af spiritusmisbrug skal jeg i den forbindelse kun nævne, fordi det hører med i sammenhængen.

Den præventive og forebyggende indsats er i stort omfang lagt ud til amter og kommuner, og jeg vil gerne understrege den forpligtelse, som de også på dette område har til så god og effektiv en indsats som muligt.

Men venstre tror ikke på, at selv om vi kunne afgrænse og lave en opgørelse som den, kristeligt folkeparti i sit forslag efterlyser, ville det kunne løse problemerne. Derfor afviser vi beslutningsforslaget.

Ud over hvad jeg her har sagt, kan jeg henvise til, hvad den daværende indenrigsminister, hr. Enggaard, og venstres ordfører, fru Mette Madsen, sagde, sidste gang det tilsvarende forslag var til behandling.

Karen Thurøe Hansen (KF):

Det konservative folkeparti kan være enig med kristeligt folkeparti i, at vores alkoholmisbrug herhjemme virkelig er et problem. Når dette er sagt, vil jeg gerne have lov til at henvise til den tale, jeg holdt den 7. marts 1979 (Folketingstidende 1978-79, sp. 7641), men jeg vil gerne gentage, at en undersøgelse aldrig vil kunne give et fuldstændig reelt billede af alkoholmisbruget, idet det skjulte alkoholmisbrug aldrig nogen sinde vil kunne komme ind i en undersøgelse som den, der er foreslået af kristeligt folkeparti.

Jeg vil også gerne gentage, at det konservative folkeparti ikke tror på forbud og restriktioner som noget effektivt middel mod alkoholmisbrug. Hvis kristeligt folkeparti har til hensigt med forslaget at fremtvinge en undersøgelse, der skal danne grundlag for et forslag om forbud mod alkohol, må vi sige fra på det bestemteste.

Det er heller ikke muligt – og jeg vil gerne have lov til at drage en sammenligning – at komme det stigende medicinforbrug til livs. Heller ikke her er vi i stand til at registrere det store håndkøb, der foregår, og hvor der bruges overordentlig store doser; det viser statistikken herhjemme.

Vi har jo til stadighed kontaktudvalget vedrørende alkohol- og narkotikaspørgsmål,

[Karen Thurøe Hansen]

der nøje følger udviklingen for de alkoholister, som vi er vidende om eksisterer, og det samme gør mange af vore private foreninger og enkeltpersoner, som eventuelt selv har været ude i et misbrug.

Det konservative folkeparti kan ikke medvirke til kristeligt folkepartis beslutningsforslag.

Pilgaard Andersen (FP):

Jeg kan for en gangs skyld være enig med ministeren og den socialdemokratiske ordfører i at afvise forslaget. Det ville være urimeligt, hvis ministeriet skulle til at udarbejde fuldstændige oversigter over omkostningerne ved alkoholmisbruget som dem, beslutningsforslaget omtaler; ministeriet har andre og vigtigere opgaver med at klare landets økonomiske problemer.

Jeg er selvfølgelig enig med forslagsstillerne i, at der er visse problemer på dette område, men jeg tror, de skal ses i lyset af hele ungdomsproblemet, og det er jeg enig i at vi skal tage fat på. Men løsningen på dette område må være et forebyggende og oplysende arbejde. Jeg har kendskab til adskillige skoler, hvor spiritus- og alkoholproblemet er stort, og det mener jeg så afgjort der bør tages fat på.

Det havde nok været mere rimeligt, om kristeligt folkeparti i stedet for at genfrem sætte forslaget havde rejst en forespørgselsdebat om ungdomsalkoholproblemet; det havde nok belyst hele denne problematik bedre.

Når man i bemærkningerne til beslutningsforslaget ser, hvor mange problemer alkoholmisbrug giver, og hvilke sociale aspekter det har, kan alle nok forstå, at det ville være næsten umuligt at beregne dets økonomiske virkninger. Nu kan man nok sige, at en lang række af de mennesker, der har et alkoholproblem, ikke altid også ville have nogle sociale problemer, hvis de ikke havde alkoholproblemet. Vi må nok desværre indrømme, at disse ting ikke altid nødvendigvis hører sammen.

Vi må også erkende, at der kan være en vis fare for, at nogle af de mennesker, der har et alkoholproblem, ville gå over til andre stoffer, hvis de ikke havde alkohol at ty til, og her tænker jeg selvfølgelig på narkotika. Jeg vurderer det i hvert fald sådan, at alko-

holproblemet er ubetydeligt i sammenligning med narkoproblemet. Der kan også opstå en lang række andre problemer, hvis man indfører et totalforbud mod alkohol, f. eks. hjemmebrænderi, som vi ved giver store problemer i de andre nordiske lande og i Grønland.

Jeg er overbevist om, at vi her i Danmark har et meget naturligt forhold til alkohol, og at alkohol ligefrem er et led i vore livsværdier, men der er selvfølgelig en sammenhæng i tingene, og derfor må der også være en vis begrænsning i alkoholforbruget.

Jeg tror ikke på, at problemet har de dimensioner, som kristeligt folkeparti mener, således som det fremgår af de to forslag, vi behandler i dag.

Vi vil selvfølgelig deltage i udvalgsbehandlingen, men vi vil som sagt gerne lede opmærksomheden hen på hele ungdomsproblemet. Vi kan ikke under nogen omstændigheder støtte dette beslutningsforslag.

Birthe Nielsen (SF):

Jeg vil som de tidligere ordførere også sige, at problemstillingen er forkert, når man her i beslutningsforslag nr. B 120 taler om samfundstabene ved alkoholmisbrug, altså relationen mellem indtægterne ved alkohol og udgifterne ved misbrug. Ikke fordi vi ikke i SF er enige i, at der her er store problemer, men de hænger sammen med det samfund, vi lever i, og vi mener, årsagerne er socialt betingede. Med den store mangel på både uddannelse og arbejde for de unge – og det er her især ungdomsproblemerne, jeg vil påpege – føler mange mennesker og især de unge, at det er en meningsløshed i samfundet, som er årsag til den store ungdomsarbejdsløshed, hvor nu 60.000 unge ligesom bliver overflødiggjort i vores samfund.

Derudover er tempoet på arbejdspladserne jo skruet voldsomt op, og mange får stresssymptomer. Mange mennesker i vores samfund lever meget isoleret, og her tænker jeg især på pensionister og invalidepensionister, som på grund af isolering ikke er med i det øvrige samfund.

Men SF vil selvfølgelig gerne være med til at gøre tingene bedre, selv om det kun kan blive lapperier. Jeg tænker i den forbindelse på den debat, vi havde om dette emne den 9. april under mødet med kontaktudvalget ved-

[Birthe Nielsen]

rørende alkoholproblemer. Under dette møde blev der fra flere sider netop peget på nødvendigheden af en forøget indsats på området, bl. a. mere forebyggelse, oplysning og forskning samt behandling.

Kontaktudvalget har hidtil beskæftiget sig mere generelt med forebyggelse af alkoholproblemer, men det er også nødvendigt med konkrete forslag til forebyggelse og foranstaltninger, som kan bruges i kommuner og amtskommuner både i skoler, klubber og andre steder, for dette er efter min mening i virkeligheden et pædagogisk problem, ligesom forskning er nødvendig, men det pegede man altså også på fra kontaktudvalgets side, og det var indenrigsministeren også inde på.

Men det er store opgaver, der pålægges amter og kommuner, når det gælder om at give de unge en anden holdning til alkohol, og vi må fra centralt hold hjælpe amtskommunerne med disse opgaver. Vi mener ikke, at problemet primært er samfundsøkonomisk betinget, som dette forslag går ud fra, men at det, det drejer sig om – og det viser de foreløbige undersøgelser, vi har set – er, at vel fungerende mennesker med godt arbejde, rimelig uddannelse, rimelig økonomi og gode boligforhold fungerer udmærket i en række menneskelige sammenhænge, men at store dele af samfundets grupper, f. eks. de lavtlønnede, de hårdtslidende, de enlige forsørgere, pensionistgrupper og mange unge udviser tegn på tydelig isolation, og at det er blandt disse grupper af mennesker, der lider af ensomhed og manglende kommunikation med omverdenen, at alkoholproblemer kan opstå.

Jeg var meget glad for, at indenrigsministeren sagde, at man skulle afdække årsagerne til alkoholmisbrug og fremme forskningen, og jeg husker også, at indenrigsministeren ved mødet den 9. april netop påpegede, at der ikke skulle spares her. Det vil sige, at kommuner og amter skulle have muligheder for at etablere en større oplysningsvirksomhed og bedre hjælp til netop de unge, der, som jeg her har omtalt, har særligt behov for hjælp.

I de mange år, jeg har været beskæftiget inden for det sociale område, har jeg set, at de mennesker, som har haft disse problemer, netop har tilhørt den gruppe, jeg sidst omtalte, nemlig dem, man har udstødt fra vort samfund. Derfor mener jeg stadig væk, at det

er et socialt problem. Vi kan lappe på det – og det mener jeg også vi skal – men der skal altså også sættes nogle midler af til det, og det er ikke nok at have nogle gode intentioner, der må også gøres noget ved det. Selv om dette forslag ikke indeholder det, vi ønsker, med den formulering det har, mener jeg nok, at det rummer nogle tanker, som jeg synes folkettinget burde gøre mere ved.

Aase Olesen (RV):

Jeg har tidligere på det radikale venstres vegne kritiseret kristeligt folkeparti for dets evindelige genfremsættelser af forslag, som man på forhånd ved man ikke kan få igennem, fordi man allerede har haft førstebehandling flere gange.

Jeg vil dog ikke afvise, at der kan være vægtige grunde til genfremsættelser, og skulle man lede efter en sådan grund i dag, måtte den måske findes i det ministerskifte, vi har haft på området. Vi har da også fået en meget positiv ordførertale fra socialdemokratiet, og det giver mig anledning til at sige lidt mere, end jeg i første omgang havde tænkt mig, om det radikale venstres principielle holdning i sagen.

For det første vil jeg sige til kristeligt folkeparti, at vi fastholder den afvisning af grundtanken i forslaget, som mit partis ordfører i denne sag, fru Grethe Philip, fremførte i folkettingen den 7. marts 1979. Vi er simpelt hen imod den opfattelse, at finansloven skal opdeles i båse, hvor udgifter og indtægter skal balancere inden for hvert enkelt område.

Derimod er det radikale venstre overordentlig interesseret i hele problemstillingen med hensyn til en egentlig alkoholpolitik. Vi fremsatte den 23. november 1977 et forslag om nedsættelse af et permanent udvalg vedrørende alkoholproblemer, men måtte konstatere, at der ikke var nogen særlig interesse for det. Ordet alkoholpolitik har måske endnu en odios klang her i folkettingen hos så godt som alle andre partier end lige netop kristeligt folkeparti og det radikale venstre. Det må vi så se at leve med i håb om, at det ikke er en evigtvarende tilstand. Vi beklager det, for vi mener fortsat, at der er et enormt behov for et sådant permanent organ, der kunne følge udviklingen inden for det første alkoholforbruget, dets vækst og forde-

[Aase Olesen]

ling på forskellige aldersgrupper, for det andet alkoholmisbruget, herunder dets betydning for fysiske og psykiske sygdomme og herunder også sociale skader af enhver art, og som for det tredje kunne følge udviklingen inden for behandlingsapparatets muligheder og effektivitet.

Det har altid været mig en gåde, hvorfor det aldrig har været populært at diskutere disse problemer herinde. Der er en mærkelig forskel på den interesse, vi viser diskussionerne om narkotikaproblemer og om alkoholproblemer. De to største partier og deres indenrigsministre har i høj grad afvist at betragte alkoholproblemerne ud fra disse synsvinkler og har til stadighed henvist til oplysning og til symptomteorien, altså den betragtning at alkoholmisbrug ikke i sig selv skal behandles som et politisk sagsområde som sådant, men blot skal registreres som tegn på alle mulige andre dårligheder i samfundet, det kunne være bolignød, arbejdsløshed, den grimme kapitalisme, eller hvad man nu kunne finde på.

Efter min mening er der ikke tale om et enten-eller i denne problemstilling, men et både-og. Hvis vi vil erkende det, må vi også se i øjnene, at vi er langt tilbage i forhold til andre lande med hensyn til viden om og indsats mod alkoholskader.

Efter det forløb, denne debat hidtil har taget, vil jeg i min gruppe overveje, om vi skal genfremsætte vores forslag om et permanent alkoholudvalg.

Inge Krogh (KrF):

Jeg må sige tak, fordi man i hvert fald har set, at der er et alkoholproblem her i landet, og jeg må sige tak til ministeren, som mente, at dele af vores forslag måske kunne undersøges. Når man skal gribe ind over for noget, er det vigtigt, at man gør sig klart, hvor stort problemet er. Jeg ved ganske udmærket, at ikke alting kan gøres op i penge, men jeg tror også, at en del af det kan. I vores samfund er det netop økonomien – de tørre tal – der betyder så umådelig meget, og derfor tror jeg, det vil give megen respekt, hvis man kan komme frem med nogle tal.

Spørgsmålet om at opføre statens udgifter som følge af alkoholmisbrug blev fremført i 1978 i Nordisk Råd af Raino Westerholm, og det blev bakket op af ministerrådet, selv

om man så, at der var visse vanskeligheder. Det kom frem igen 1979, hvor det blev oplyst, at Finland havde foretaget visse undersøgelser.

Det fremgik af diskussionen dér, at det ville være muligt at opføre legemlige skader, udgifter ved brande, ulykker og til en vis grad sociale udgifter. I Nordisk Råd omtaltes ligeledes nogle undersøgelser, der er foretaget af problemet i Amerika og Schweiz. Jeg har læst noget af det igennem, og der er i disse opgørelser lagt meget vægt på at skildre produktionstab på grund af alkohol: der går arbejdsdage tabt på grund af fravær, der er nedsat effektivitet, og der er også et øget antal arbejdsulykker.

Af den litteratur, vi har herhjemme om alkoholforbrug, fremgår det, at der allerede er foretaget adskillige undersøgelser, og jeg kunne tænke, at nogle af dem kunne koordineres, og at man kunne drage nogle konklusioner af dem. Man kan f. eks. nævne de undersøgelser, som inden for de sidste par år er refereret i Ugeskrift for Læger. Der er f. eks. undersøgelser over, hvor hyppigt dødsfald indtræder på grund af leverskrumpning, hvor årsagen er alkoholforbrug. Der er undersøgelser fra psykiatriske afdelinger, bl. a. fra Nordvang, hvor det er konstateret, at 25,1 pct. af de akutte indlæggelser skyldes alkohol eller tilstande fremkaldt af alkohol. Disse tilfælde belaster specialvagtberedskabet på afdelingen. Jeg tror, at man, hvis man virkelig gjorde sig klart, hvor stor del f. eks. af den psykiatriske behandling der var optaget af alkoholfremkaldte sygdomme, kunne få et økonomisk indblik i det. På medicinske afdelinger har man gennemført undersøgelser, der viser, at 10–15 pct. af alle indlæggelser skyldes alkohol, og der er også en del undersøgelser af neurologiske lidelser, bl. a. hjernehjerner med deraf følgende nedsat intellekt, på grund af alkoholmisbrug. På børneafdelingerne regner man med, at ca. 5 pct. af pladserne belægges af børn, i hvis hjem eller omgivelser der er alkoholproblemer, og at deres lidelse kan være fremkaldt af det.

Man har for øvrigt også gennem de senere år konstateret, at børn kan få misdannelser, når moderen har drukket meget under graviditeten. Noget af det økonomiske derved kan gøres op, idet man vist godt ved, hvad det koster, at der bliver født et absolut hjælpeløst menneske. Men jeg er selvfølgelig klar

[Inge Krogh]

over, at selve den tragedie, det er at have et barn, der er misdannet, ikke kan opgøres økonomisk.

En enkelt ordfører omtalte spiritusfærd-selsheldene, og det er vel også noget af det, man kan opgøre i penge. I 1978 var der 27.400 personskader i trafikken på grund af alkohol; 20 pct. af alle uheld, der sker i trafikken, sker på grund af alkohol. Det giver udgifter på skadestuer og hospitaler, til revalidering og eventuelt en invalidepension til de mennesker, der har været udsat for uheldene.

Behandlingssystemet koster også meget, og det må være noget, man kan gøre op. Jeg nævnedes de psykiatriske afdelinger, men der er også selve behandlingshjemmene og ambulatorierne. I Ugeskrift for Læger er der i 1977 foretaget en opgørelse over, hvor mange der i løbet af en uge var kommet til konsultation på ambulatorierne, og det viste sig, at der i løbet af en uge var 1.185 mænd og 314 kvinder. Hvis behandlingen skal være effektiv, må den efter forskellige udsagn gøres betydelig bedre. De mennesker, der kommer i detention f. eks., sendes væk uden rådgivning eller hjælp. Der kunne der vel også sættes ind. Nu er der sagt så forfærdelig meget om, at man skal have rådgivning, og at man skal finde årsagerne. Det måtte man altså kunne, hvis man virkelig førte samtaler med de mennesker, der havde været i detention, eller dem, der har været på en psykiatrisk afdeling eller andre afdelinger, og som faktisk sendes bort uden egentlig at have fået nogen oplysning eller nogen hjælp. Hvis man i forbindelse med en undersøgelse over det økonomiske virkelig gik i dybden, ville man også kunne nå det, som fru Winnie Møller bl. a. efterlyste, nemlig årsagsforholdene.

De sociale hjælpeforanstaltninger er jeg klar over det er meget vanskeligt at opgøre, bl. a. på grund af vores bestemmelse om bistandsloven, hvor hjælp gives uden hensyn til, hvordan trangen er opstået. Man spørger ikke om det, men mon ikke en del af dem, der arbejder på bistandskontorerne, er klar over, hvornår en familie får hjælp på grund af et alkoholmisbrug? Jeg tror netop, at en hjælp og rådgivning ville kunne institueres, hvis man virkelig havde en undersøgelse over, hvornår trangen til hjælp var forårsaget af alkoholmisbrug. For øvrigt har praktiserende læger klaget meget over, at de har

mange, der har et alkoholproblem, i behandling, og de har netop nævnt, at de fik meget lidt støtte fra bistandskontorerne rundt omkring.

Arbejdsulykker ved vi kan forårsages af alkoholmisbrug, men vi ved ikke i hvor stort omfang, det er man ikke klar over. På nogle arbejdspladser er man inden for de sidste par år begyndt at afskaffe salg af alkohol i deres kantiner, og det kunne jo være interessant, hvis det var muligt, at lave en undersøgelse i et firma eller på en arbejdsplads, der havde foretaget denne forandring, for at se, hvordan arbejdsulykkerne aftog. Man har jo altid sat sig imod, at der blev gennemført en undersøgelse af, hvorvidt alkohol var årsag til arbejdsulykker, men her mener jeg der måtte kunne ligge et materiale, hvis arbejdspladserne er villige til det.

Fru Karen Thurøe Hansen sagde, at det konservative folkeparti ville modsætte sig et eventuelt forbud mod alkohol. Det har ikke på noget tidspunkt været kristeligt folkepartis mening. Vi mener blot, at det må være muligt på en eller anden måde at gennemføre nogle milde restriktioner, eller i hvert fald nogle restriktioner, der medførte, at alkohol ikke var så tilgængeligt, som det er i øjeblikket. Det viser sig i lande som f. eks. Sverige, hvor man har haft et ret skrap system, at hver gang man har lettet på restriktionerne, er alkoholforbruget steget meget kraftigt.

Jeg er som sagt glad for, at ministeren har ventileret muligheden for at undersøge dele af forslaget, og jeg vil håbe, at vi kan få et godt arbejde i udvalget om det.

Man har bebrejdet mig, at jeg har fremsat forslaget igen, men når man synes et forslag ikke er blevet behandlet godt og f. eks. ikke har været til anden behandling, må man have en vis ret til at genfremsætte det inden for et kortere tidsrum, end man måske ville have gjort, hvis det havde været til anden og tredje behandling, idet man kan synes, at en enkelt behandling må være for lidt.

Indenrigsministeren (Henning Rasmussen):

Jeg mener at kunne konstatere med nogenlunde sikkerhed, at det, der adskiller kristeligt folkeparti fra den øvrige del af folketinget, er troen på eller mangelen på tro på værdien af den store undersøgelse. Den tror jeg altså stadig væk ikke på muligheden for,

[Indenrigsministeren]

holdbarheden af eller nytten af, men jeg deler helt fru Inge Kroghs opfattelse af, at der er en række områder, hvor det ville være nyttigt og fornuftigt at få foretaget videregående undersøgelser. Jeg er da også glad for at kunne bekræfte det, som fru Inge Krogh og andre har været inde på i dag, nemlig at der foregår en stadig udvidelse af undersøgelsernes antal inden for alkoholområdet. At der så stadig væk er noget, der skal gøres, og måske endda betydelige opgaver, der skal løses, er en anden ting, og det skal jeg meget gerne være medvirkende til, i det omfang penge og forskningskræfter er til rådighed. Men som sagt, totalundersøgelsen er en umulig og alt for stor opgave.

Fru Birthe Nielsen sagde, at det ville være vigtigt med nogle konkrete forslag til øget forebyggende indsats, og henviste til en bemærkning, jeg tidligere har fremsat. Ja, jeg har ved tidligere lejligheder i folketinget og andre steder sagt, at der var overvejelser i gang om at udvide det forebyggende arbejde på centralt hold og en række andre overvejelser i gang. Jeg kan sige i dag, at det ikke længere er ministerens, men regeringens overvejelser, og at det er regeringens opfattelse, at især det forebyggende arbejde skal udvides, ikke blot over for børn og unge, men også over for andre grupper, der har øget rådgivning og oplysning behov. Det er i det hele taget regeringens opfattelse, at alkoholproblemerne og deres løsning skal indgå med større vægt i arbejdet i de kommende år, end det måske har været tilfældet hidtil i folketinget.

Jeg vil også gerne i dag bekræfte det, jeg har sagt under det samråd, der var for nylig imellem socialudvalget og narko- og alkoholkontaktudvalget, nemlig at det er tanken at drøfte planerne for den helbredende indsats i alkohol- og narkoarbejdet med repræsentanter for amtskommunerne og kommunerne, for det er desværre ikke tilstrækkeligt at sætte ind på det forebyggende arbejde; det er også i stigende grad nødvendigt at sikre sig, at det behandlingsapparat, vi har, fungerer og udbygges i et rimeligt og afbalanceret tempo både i kommuner og i amtskommuner. Jeg vil gerne hermed bekræfte i folketinget, at det er tanken.

Pilgaard Andersen (FP):

526 Ft

Bare en bemærkning i anledning af fru Inge Kroghs oplysninger om alkoholproblemet og hendes henvisning til en lang række rapporter. Det bekræfter faktisk mit synspunkt, at det er lidt vanvittigt, at folketinget spilder sin tid på at behandle et forslag, der har været behandlet for et år siden. Når fru Inge Krogh ligger inde med denne række oplysninger, synes jeg ikke, det er rigtigt at foreslå gennemførelse af undersøgelser på dette område. Jeg mener også, at fru Inge Krogh skyder lidt over målet, når hun siger, at alkohol skaber store problemer ude omkring på arbejdspladserne. Det er en myte, som det efterhånden er lidt vanskeligt for arbejdspladserne at komme af med. Det er altså ikke så grelt, som der lægges op til. Det var måske et problem for 10-15 år siden, men problemet eksisterer slet ikke i den grad i dag, og det tror jeg nok jeg i hvert fald kan tale med om med mit kendskab til danske arbejdspladser.

Hans Jørgen Jensen (S):

Når man som jeg har siddet og lyttet til debatten her i dag, synes jeg, jeg kan fornemme en stemning i folketinget i retning af, at man i virkeligheden erkender, at alkoholmisbruget i Danmark har et ret så stort omfang. Men alligevel mener jeg, at det at foretage den undersøgelse, som kristeligt folkeparti foreslår, er ganske unødvendigt. Man ved nemlig helt præcist, at den indtægt, staten har på alkoholafgifterne, er langt mindre end de udgifter, man har på en lang række områder: trafikulykkerne, arbejdspladsulykkerne og alle de hjem, hvor der opstår skilsmisser m.v. Alt det ved man, og det har vi drøftet så mange gange i de kredse, som beskæftiger sig med alkoholproblemer, at det er der ingen grund til at foretage yderligere undersøgelser af.

Det, man trænger til i folketinget, er en aktiv handling til løsning af nogle af disse problemer. Men restriktioner som dem, man har valgt i en række andre nordiske lande, spritbolag osv., er ikke den vej, man bør gå. Jeg mener, det må være oplysningens vej, man skal gå, men dertil kræves penge.

Jeg hørte, hvad fru Birthe Nielsen sagde, men jeg ved ikke, om jeg forstod fru Karen Thurøe Hansen ret, når hun sagde, at bortset fra dette med restriktionerne så ville det kon-

[Hans Jørgen Jensen]

servative folkeparti se med megen sympati på, at man gik ind i et oplysningsarbejde. Derfor vil jeg gerne stille det spørgsmål til fru Karen Thurøe Hansen – jeg ved ikke, om hun vil besvare det, men jeg stiller det alligevel – om man kan forvente, at også det konservative folkeparti i givet fald vil være med til at finde nogle af de midler, der skal findes, for at man kan drive et effektivt oplysningsarbejde.

Det var en dårlig løsning, man valgte, da man vedtog, at alkoholproblemerne skulle klares på amtskommunalt og primærkommunalt plan, for det betød, at de seks alkohol- og narkokonsulenter, vi havde i dette land, pludselig blev afskediget, og siden er der i realiteten ikke sket noget som helst.

Men jeg vil slutte mine bemærkninger, for min taletid er ved at være udløbet, med også at takke indenrigsministeren for de positive bemærkninger, han fremførte her i dag. Jeg glæder mig i hvert fald til, at man kommer i gang med et effektivt alkoholoplysningsarbejde i Danmark.

Til allersidst må jeg sige til hr. Pilgaard Andersen, at forbruget i dette land har været stigende, så det må altså være mindst 10–15 år siden, hr. Pilgaard Andersen har beskæftiget sig med disse problemer. Men jeg skal da gerne fortælle hr. Pilgaard Andersen lidt om, hvad der rent faktisk sker af uhyrligheder i kølvandet på alkoholmisbrug.

Inge Krogh (KrF):

Til hr. Pilgaard Andersen vil jeg gerne sige, at de tal og undersøgelser fra Ugeskrift for Læger, jeg refererede til, stammer fra enkelte læger, der har ment, det var nødvendigt at foretage disse undersøgelser, men at det ikke var undersøgelser, der omfatter hele landet, kun enkelte sygehusafdelinger og enkelte sygdomme. Måske kunne man ud fra nogle af disse undersøgelser regne ud, hvor stort problemet var for hele landet også rent økonomisk, for der er ikke foretaget nogen økonomisk evaluering af disse undersøgelser; der er blot sagt, at så og så mange dage eller så og så mange procent af en afdelings belæg er af personer, hvis sygdom skyldes alkohol, eller hvor alkohol i hvert fald er et ledsagesymptom.

Så blev jeg lidt forskrækket over, at det blev sagt, at der ikke var de problemer på

arbejdspladsen, som der tidligere har været, men jeg følte mig lidt trøstet over kommentaren dertil af hr. Hans Jørgen Jensen, der sikkert har et meget stort kendskab til livet på arbejdspladserne, og jeg vil gerne ved lejlighed høre om de uhyrligheder, hr. Hans Jørgen Jensen kan fortælle om fra arbejdspladserne.

Jeg vil slutte igen med at sige tak til indenrigsministeren for den forholdsvis positive modtagelse.

Karen Thurøe Hansen (KF):

Jeg vil gerne sige til hr. Hans Jørgen Jensen, at hr. Hans Jørgen Jensen må have misforstået mig. Jeg har ikke sagt, at det konservative folkeparti ville gå med i en undersøgelse, eller at vi fandt det nødvendigt. Vi kan derfor heller ikke anviser hr. Hans Jørgen Jensen, hvor han skal finde de penge, en sådan undersøgelse vil koste. Jeg har tværtimod sagt i min ordførertale, at vi ikke fra konservativ side mente, man kunne danne sig noget reelt billede af problemet, selv om man fik en undersøgelse som den, der er foreslået, fordi vi ikke kunne komme det skjulte alkoholmisbrug til livs. Det var ordene.

(Kort bemærkning).

Pilgaard Andersen (FP):

Fru Inge Krogh var lidt forskrækket over at høre, at der ikke var disse problemer på arbejdspladserne. Jeg synes egentlig, det er lidt besynderligt at komme med den udlægning, for der er nemlig ikke sådanne problemer. Selvfølgelig kan jeg ikke sige det helt generelt, men altså stort set er der ikke problemer. Jeg tror nok, jeg har et kendskab til, hvad der foregår på arbejdspladserne ude omkring, som nogle af medlemmerne ikke har, for jeg er på arbejdspladserne næsten daglig.

Jeg vil også gerne sige til hr. Hans Jørgen Jensen, at jeg selvfølgelig er klar over, at alkoholforbruget er stigende, men i den forbindelse må man lige gøre sig klart, at nogle af disse forhold følger af den samfundsökonomiske udvikling derved, at der også er større økonomiske muligheder. Derfor kan man ikke direkte sige, at det er afsmittende, da alle samfundets borgere har et alkoholproblem. Det tror jeg ikke på. En lang række af vore samfundsborgere har et udmærket for-

[Pilgaard Andersen]

hold til alkohol. Der vil også være en vis almindelig stigning i alkoholforbruget pr. individ. Men det kan man ikke udlægge sådan, at der er et stigende alkoholproblem; det er ikke korrekt at udlægge det på den måde.

Hans Jørgen Jensen (S):

To ting. Den første er til fru Karen Thurøe Hansen. Jeg talte ikke om undersøgelsen; jeg sagde tværtimod, at denne undersøgelse er ganske unødvendig. Vi ved tilstrækkeligt om disse ting, der skal bare ske noget effektivt. Derfor spurgte jeg fru Karen Thurøe Hansen, om det konservative folkeparti vil være med til at finde nogle af de penge, der skal til for at lave et effektivt oplysningsarbejde. Jeg sagde yderligere, at jeg ikke var interesseret i nogen form for restriktioner som de svenske med forbud af nogen art. Det er et oplysningsarbejde, man skal have.

Til hr. Pilgaard Andersen kan jeg sige: norsk LO og den norske arbejdsgiverforening har indgået en aftale om, at der indbetales penge til en pulje, sådan at man kan komme drikkeriet til livs ude på arbejdspladserne. Jeg kan fortælle hr. Pilgaard Andersen, at der også i Danmark foregår forskellige aktiviteter i retning af et oplysningsarbejde ude på arbejdspladserne, fordi der også i Danmark findes et langt større forbrug, end heldigt er. Derfor kan jeg sige, at der er et stort problem også ude på mange arbejdspladser, hvor kammerater, misforstået, somme tider nyder en øl med andre kammerater, hvor man sætter en mekanisme i gang, som fører ud på værtshusene, hvor ugelønnen bliver brugt. Alle de ting finder sted i tusindvis af tilfælde. Det kan jeg fortælle hr. Pilgaard Andersen meget om ved en anden lejlighed; der er ikke tid til mere nu.

(Kort bemærkning).

Inge Krogh (KrF):

Hr. Hans Jørgen Jensen siger, at vi ved tilstrækkeligt om, at statens udgifter ved alkohol langt overgår indtægterne. Det er der nogen der ved noget om, men der er mange, der svæver i en absolut uvidenhed om det. Jeg tror, at dette, at vi har haft en diskussion om det her, kan åbne øjnene på nogle.

Så bliver der hele tiden talt om oplysning, og det koster også penge. Men hvis man så de nøgne tal for, hvad alkoholmisbruget ko-

stede, ville det vel bevirke, at man ofrede noget på oplysningen.

(Kort bemærkning).

Pilgaard Andersen (FP):

Jeg vil bare lige sige til hr. Hans Jørgen Jensen, at dette selvfølgelig igen er en af de socialdemokratiske ideer med, at der skal indbetales til en fond til oplysning om disse ting. Jeg er overbevist om, at arbejdsgiverne selv er interesserede i at løse disse problemer. Det er også et økonomisk spørgsmål. Kollektiv afstrafning er vanvid. Jeg håber, I ikke får fremmet jeres ideer på dette område.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Forslagets overgang til anden (sidste) behandling
vedtoges uden afstemning.

Tredje næstformand (Ove Jensen):

Jeg foreslår, at forslaget til folketingsbeslutning henvises til kommunaludvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

9) Første behandling af:

Forslag til folketingsbeslutning om forbud mod reklamer for stærke drikke.

[Af Inge Krogh (KrF) m. fl.].

(Beslutningsforslag nr. B 94. Fremsat 20/3 80).

Forslaget sattes til forhandling.

Forhandling

Indenrigsministeren (Henning Rasmussen):

Som det også fremgår af begrundelsen for forslaget, er det i løbet af de sidste år blevet behandlet og forkastet her i folketinget flere gange. Jeg er enig med forslagsstillerne i, at vi her i landet har et alkoholproblem, som giver meget store menneskelige og sociale problemer, og som også belaster samfundet